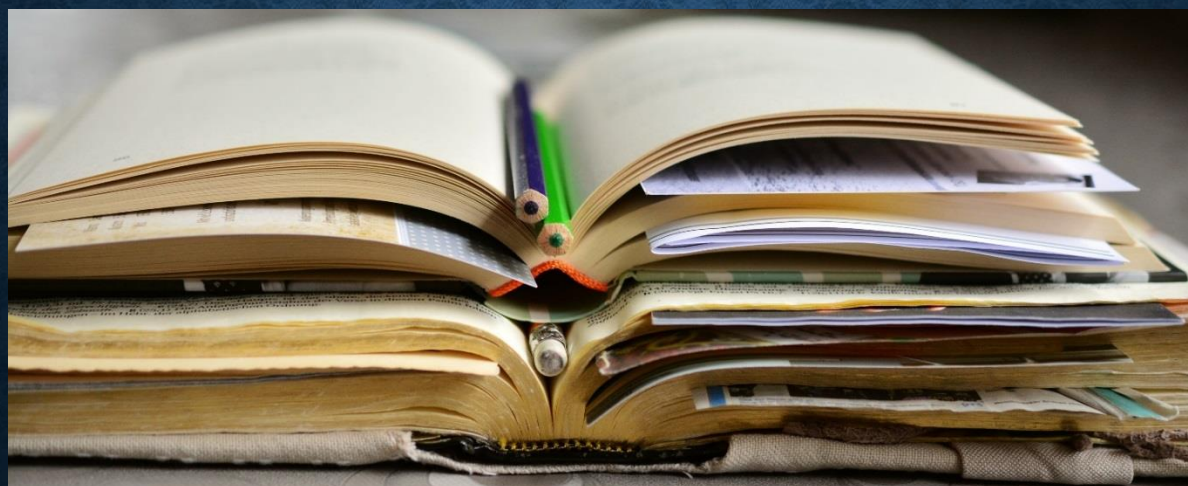

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

VARIABILITA PŘÍSTUPŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ A JEJÍ VLIV NA VÝKON SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ.

Jitka Navrátilová

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

HLAVNÍ OTÁZKY:

Zda a jak ovlivňuje profesní vzdělávání sociálních pracovníků jejich praktický výkon?

Jaké parametry by mělo mít vzdělávání, aby výkon sociálních pracovníků odpovídal potřebám klientů v kontextu postmoderní doby?

ZODPOVĚZENÍ TĚCHTO OTÁZEK PŘEDPOKLÁDÁ:

- 1) Znalost společenského kontextu výkonu sociální práce v postmoderních podmínkách.
- 2) Porozumění potřebám klientů.
- 3) Definování potřebných znalostí a dovedností soc. pracovníků.
- 4) Znalost vzdělávacích přístupů a jejich praktické dopady na výkon praxe.

**Společenský kontext do značné míry
ovlivňuje a utváří sociální práci.**

„Společenská situace formuje dějiště, v jehož prostoru hledá sociální práce své místo, a reaguje na potřeby těch, kteří zažívají obtíže a nezvládají z různých důvodů nároky života“.
Navrátil (1998)

**Otázka? Jak společenské změny v postmoderní
společnosti ovlivňují sociální práci a výkon
sociálních pracovníků?**

**SPOLEČENSKÝ
KONTEXT
VÝKONU
SOCIÁLNÍ
PRÁCE**

SPOLEČENSKÝ KONTEXT VÝKONU SOCIÁLNÍ PRÁCE

- Zásadní postmoderní změnou je proměna **pevně ukotvené identity v identitu utvářenou jako reflexivní projekt.**
- Konsekvence pro sociální práci?
Sociální pracovníci by měli pomoci klientům:
  - nově si modelovat vlastní identity,
  - nalézat odpovědi na existenciální otázky,
  - podporovat jejich schopnost přebírat zodpovědnost za jejich život, aby byli schopni žít život, kterého by si mohli cenit.

SPOLEČENSKÝ KONTEXT VÝKONU SOCIÁLNÍ PRÁCE

Společenský kontext má zásadní vliv na vnímání toho, co je považováno za sociální práci.

„Jak absence národního konsensu o standardech žádoucího jednání sociálních pracovníků, tak nedostatek porozumění o pojetí sociální práce uvnitř oborové komunity souvisí s charakterem sociální struktury postmoderní společnosti.“

Musil (2008: 73)

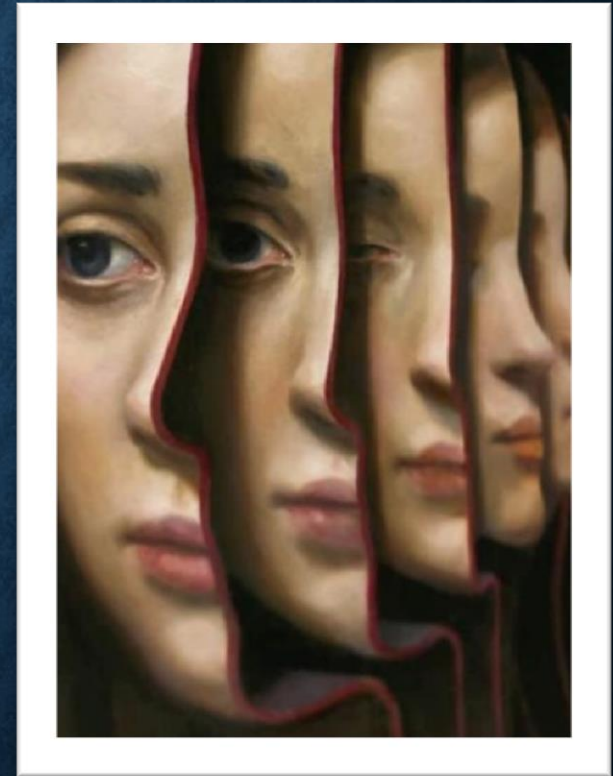

Nejasná identita sociální práce a nejistoty s ní spojené, zásadním způsobem ovlivňují výkon sociálních pracovníků.

POROZUMĚNÍ POTŘEBÁM KLIENTŮ

- Požadavek vytvářet si „**reflexivní já projekt**“.
- Každý si musí plánovat a projektovat svůj život (Beck, 2004).
- Proces individualizace otevírá „**propast svobody**“.
- Krize osobní identity: Jednotlivci se nachází ve stavu **permanentního hledání vlastních „já projektů“** (Giddens, 1991).
- Naše **životy jsou prožívány jako rizikové** (Ferguson, 2001).

POROZUMĚNÍ POTŘEBÁM KLIENTŮ

Úloha sociálních pracovníků:

- Pomoci **zvládat rizika** ohrožující život jedinců;
- Pomoci klientům samostatně **utvářet si reflexivní projekty**;
- Pomáhat **rozvíjet individuální identitu**;
- Pomoci se životním plánování jednotlivců;
- **Podpora při rozhodování**;
- **Zmocňování klientů**;

POTŘEBNÉ SCHOPNOSTI A DOVEDNOSTI

Postmoderní doba klade nové nároky na schopnosti a dovednosti sociálních pracovníků.

- Situačně jednat
- Vyjednávat (vlastní roli)
- Reflexivně uvažovat
- Improvizovat
- Zvažovat svou roli a vytvářet oborovou identitu
- Řešit problémy klientů v postmoderních podmínkách kontextu

VZDĚLÁVACÍ PŘÍSTUPY

Evidence –
based přístup
(Praxe založená
na důkazech)

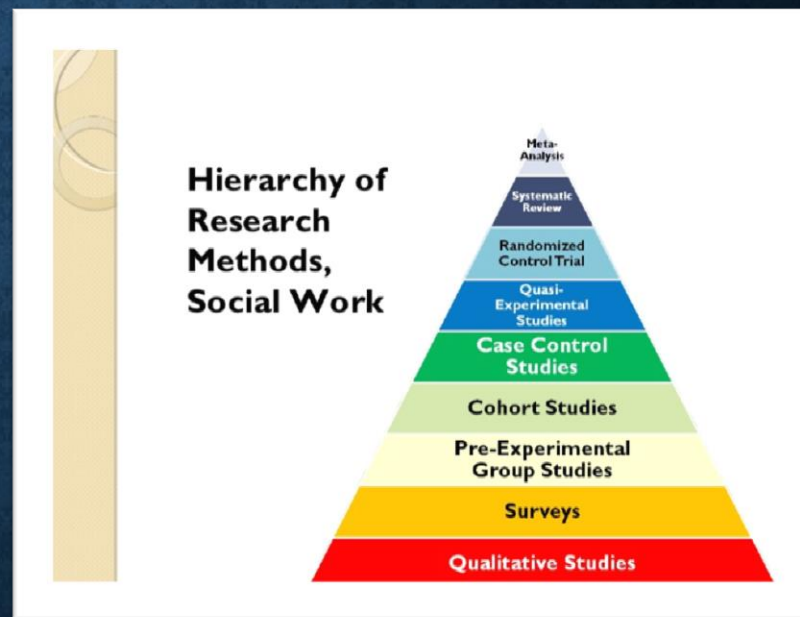
Kompetenční
přístup

Reflexivní
přístup

PRAXE ZALOŽENÁ NA DŮKAZECH

- Sepjetí s *vědeckými metodami*.
- Základem pro rozhodování sociálních pracovníků musí být *vědecky ověřené důkazy*.
- Největší váhu mají intervence s největší úroveň empirické podpory.

PRAXE ZALOŽENÁ NA DŮKAZECH

Kritika poukazuje na to, že EBP může významně podkopávat tradiční profesionální praxi (Webb, 2001).

V reakci na vlnu kritiky došlo k posunu chápání EBP.

Integrace nejlepších výzkumných evidencí s klinickými znalostmi a hodnotami pacientů.

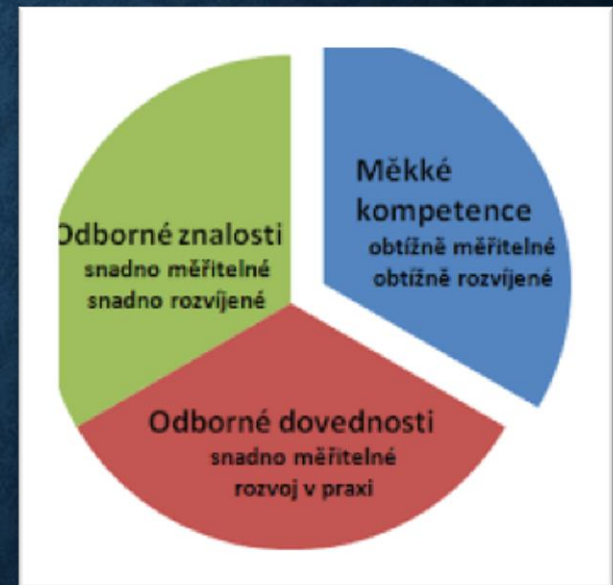

Stále však platí, že tento přístup není stavěn na individuální přístup ke klientovi.

KOMPETENČNÍ PŘÍSTUP

- Důraz na **objektivitu, kvantifikaci a jistoty** (behaviorální základy)
- Zaměření na realizaci cílů, výkonnostně orientované učení, mistrovské učení, zdůrazňování edukační funkce vztahu a zájem o kognitivní procesy.
- Popularita díky **specifickým vodítkům a návodům** jak jednat v určitých situacích.
- Vytvoření širokého systému kompetencí.

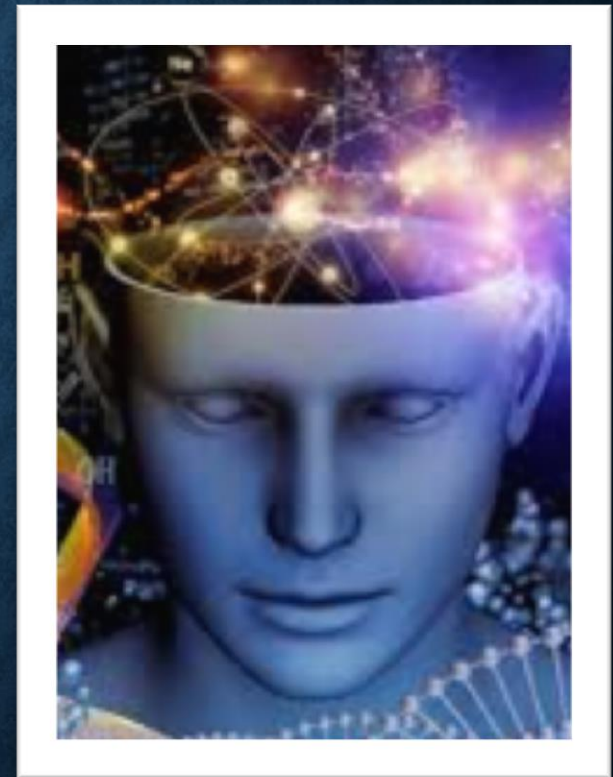
KOMPETENČNÍ PŘÍSTUP

- Nejvlivnější kompetenční teorie jsou ty, které podporují **teorii racionální volby**.
- *„Kompetence v sociální práci: „funkcionální projev dobře zvládnutí a uznávané profesionální role sociálního pracovníka, jejíž součástí jsou odborné znalosti, schopnosti reflektovat adekvátně kontext a citlivě aplikovat hodnoty profese.“ (Havrdová, 1999).*
- Kritika:
  - důraz na výstupy než na učení
  - Výuka i učení v termínech výkonu
  - Dosažení kompetencí pomocí příkazů a požadavků
  - Jasná kritéria výkonu – nejde o dosažení nejlepšího výsledku, ale dostatečného standardu.
  - Aplikace předem daných řešení problémů klientů.

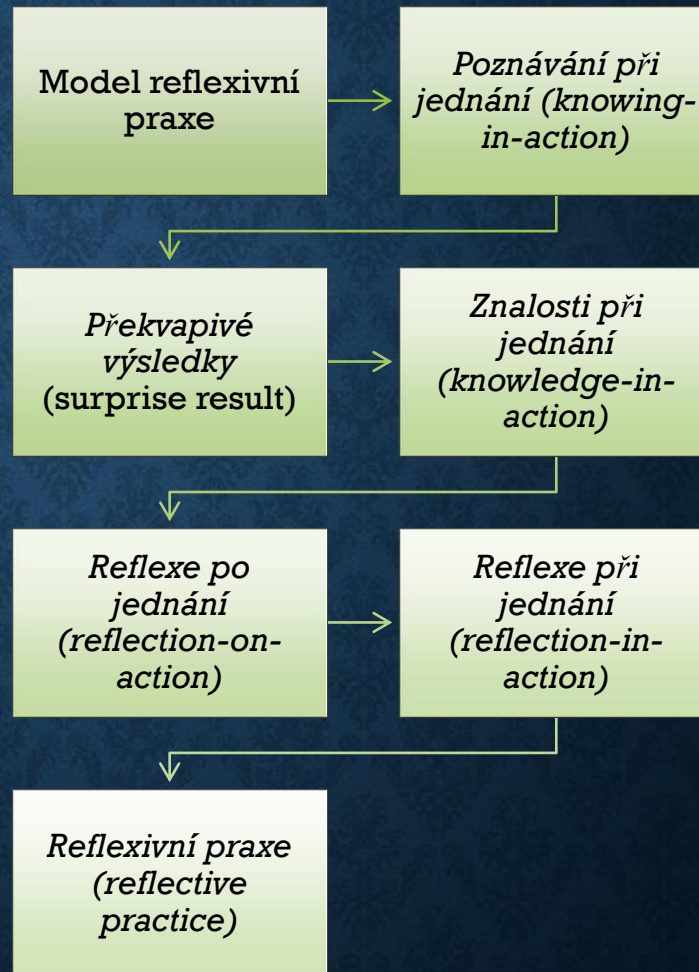

REFLEXIVNÍ PŘÍSTUP

- **Donald Schön** - zpřístupnil reflexivní uvažování těm, kteří pracovali s klienty.
- **Vakuum mezi teorií a praxí.**
- Identifikoval a popsal dva základní přístupy k vytváření nových poznatků při práci s lidmi.
- „**reflexe-po-jednání**“ (reflection-on-action) a druhý z „**reflexe-při-jednání**“ (reflection-in-action),

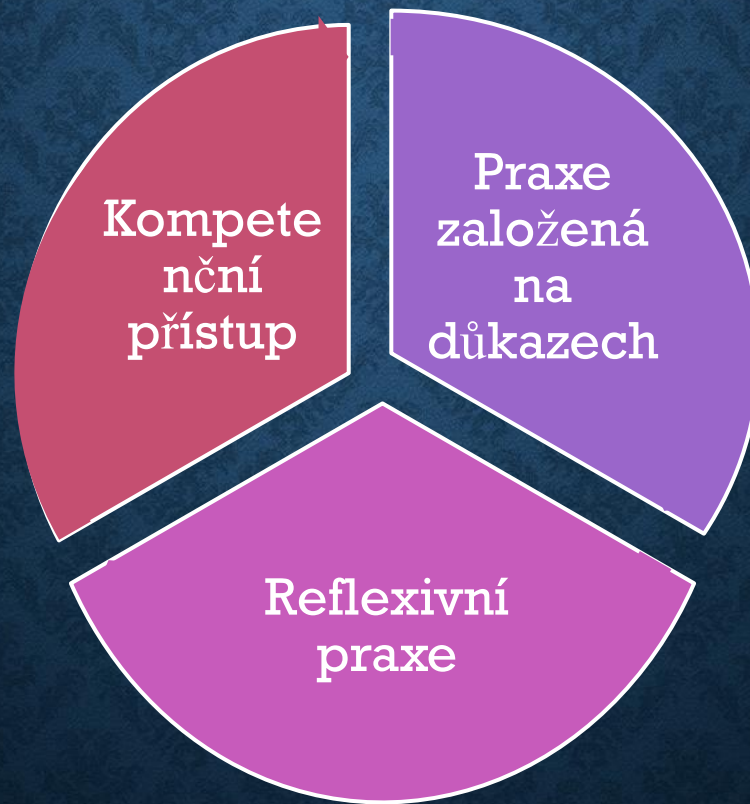

REFLEXIVNÍ PŘÍSTUP

INTEGRACE PŘÍSTUPŮ V PRAXI SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍCI MĚNÍ SVĚT K LEPŠÍMU

Správná volba vzdělávání
zlepšuje naši práci s klienty.

Děkuji za pozornost

- <https://www.youtube.com/watch?v=7dzkS0ioqqw> (evidence-based)
- <https://www.youtube.com/watch?v=5WfnHGq6ztg> (reflexivní model)